

VASÁRNAP

EGYHÁZTÁRSADALMI KÉPES CSALÁDI LAP.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
TÓTHFALUSI JÓZSEF,
ev. ref. lelkész.
TÁRS SZERKESZTŐ:
PAÁL GUSZTÁV,
ev. ref. koll. tanár.

KIADJA:
Az Erdélyi Ref. Egyházkerület
„Egyházi Ertekezlete“

Szerkesztőség és kiadóhivatal
hová a lapba szánt kéziratok
==== reklamációk és ====
előfizetési pénzek küldendők
== Maros-Vásárhely, ==
Szentgyörgy-utca 9. szám.
==== ev. ref. lelkészi lakás. ====

Megjelenik:

minden vasárnap egy iven.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egy évre . 4 kor. Negyedévre 1 kor
Fél évre . 2 kor. Egy szám ára 10 fill.

Pilátus előtt.

A világirodalom összes drámái közt egy sem versenyezhetik a Jeruzsálemben lefolyt tragédiával. Oly megrázó, oly megindító jelenetek voltak azok, hogy írói képzelet nem képes hasonlót teremteni. A tizenháromnak utolsó vacsorája, a kerti jelenet az imádkozó Jézussal, az ingadozó Péter, a fellázított nép, a töprengő római helytartó, az igazságot kereső Pilátus képezik a dráma keretét.

Álljunk meg Pilátus előtt mi is. Ki tette gondolkozóvá ezt a hideg rómat? Pilátus felesége, ez a nemes lelkű nő, ez a pogány asszony védte ura előtt a megvádolt Jézust.

„Ne bántsát ezt az igaz embert, álmomban megjelent előttem, meg indította lelkemet“. Ez volt a nő üzenete.

A nők gyakran léptek fel Jézus mellett. Mária, Mártha és Magdaléna jószágos cselekedete az Ur iránt ismeretes a bibliából. A nők lelkesülten itélkeztek felette, a Jeruzsálemi asszonyok megsírárták a szenvedőt.

Mi volt az oka e nemes részvétnek? Miért hodoltak a nők e lelki királynak? Azért mert Jézus hős volt a szó legnemesebb értelmében. És a nők a hősként lelkesülnek. E mellett az erkölcsi tisztaságnak hűségnek és erőnek mintaképe volt, ennek is hodoltak.

Pilátusnak a neje is érezte Jézusnak ezt a hatalmas erkölcsi befolyását.

Érzik most is a vallásos nők Jézus fenséges erkölcsi jellemét. Vizsgáljátok tehát a te szivedet. Érzed az ő erkölcsi hatását? A nőnek még inkább kell éreznie, mint a férfinak. A hit ad nekik nagy lelki bátorságot. Mily sokat kell eltűrniök az életben!

Mi a nő vallás nélkül? Ingadozó nád szál a csendes tó partján, a melyet a tavaszi szél oly könnyen letörhet, ha be áll a zivatar. Ha Jézus felé hajolsz, ha lelkedet össze kötöd vele és mint a kuszó virág a folyondár át öleled az ő magasztos jellemével, akkor boldog vagy a könnyek közt is.

Figyeljük tovább Pilátus viselkedését. Hogy zaklató lelkiismeretét megnyugtassa, vizet hozott és megmosta kezét. Ártatlanságát akarta kifejezni. Az én kezem legyen tiszta Jézus vére-től. Erre megkezdődött a népnek gunyos és roszindulatu magatartása Jézussal szemben. Egész Jeruzsálemben el voltak sötétülve, meg voltak zavarodva a lelkek. A haldokló Jézus is ezt mondá: „Nem tudják, mit cselekesznek.“

A tömeg, a nép igen közel volt Jézushoz mindig, ezért nem látták az ő fenséges jellemét, az ő igazságos lelkületét.

De mi távol állunk, évezredek választanak

el tőle, mi elismerjük az ő nagyságát s méltányolni tudjuk azt a nagy áldozatot, a mit hozott az emberekért.

Tiszta és világos az, hogy ő a sok ezer millió ember közt, a kik utánna születtek és éltek e földön, a legnagyobb volt a szív, a lélek, a jellem, a tisztaság, a szeretet, a hűség terén. Bizonyos az is, hogy nem csak kartársain akart segíteni, hanem az utókor összes embereim.

Hijában mondom: Nekem nincs szükségem az ő segítségére. Mégis ott van melletted. A hajadon látom az ő koronájának töviseit. Meglátod, hogy használni fogod az ő segedelmét. Majd egyszer össze roskadsz, tédre omolsz a fájdalmak alatt, egyszer majd össze tör téged is az aggodás és szenvedés. Ha az ő tudománya, az ő enyhítő beszéde nem segít rajtad, akkor se Isten, se ember nem fog rajtad könyörölni, esdekelhetsz, bár koldulsz napkelettől napnyugatig.

Láttad Munkácsinak gyönyörű festését? A töprengő Pilátust, a mint tanakodik, tusakodik, magában kérdező: Hol az igazság? Ha most élne Pilátus bizonyára nem tusakodnék így, most már tudná az igazságot. Hiszen ez egész világon el van terjedve a Jézus igazsága az evangéliumokban. Mindenki tudja, a holtak és az élők egyaránt, hogy Jézus az igazság, a szeretet, a hűség, a reménység, egyszóval minden jószág tökéletes igazsága. Ma már nem lehet mellette elsiklani s őt figyelmen kívül hagyni. Ő állandóan napi renden van. Az ő tudománya nem a múlté, hanem a jelené.

Határozott állást kell foglalnunk az Ur mellett.

A nap lemegy és felkel újra. Ismered az ő járását. Tudod azt is mily áldott a napnak hatása a földi életre. Ime, Jézus ugyanilyen hatást gyakorol a lélekre, a jellemre. Melegít, termő erőt ad, fényt és világosságot nyújt. Ez az igazság.

Király Béla.

Multról és jelenről.

Irta és felolvasta Maros-Vásárhelyt, 1907. február 24-én tartott vallásos estélyén SZÁSZ FERENC

(Folytatás.)

Am minél fényesebb elmével lobogtatta Dévay az evangélium fáklyáját, annál inkább el lehetett készülve arra, hogy a régi egyház fejeinek felkelti félté-

kenységét, bosszuját s hogy részükről mindenféle torturának, üldöztetésnek ki lesz téve. Nem is késtek ezzel sokáig, mert még Kassára költözésének évében az egri püspök egyszer csak a nyakára küldötte az elfogató parancscsal a csatlósokat s Dévayt hiveinek minden ellenszegülése, lázongása dacára elhurcoltatta előbb Lika-várába, onnan Pozsonyba s végül Bécsbe idegen törvényszék elé

E fogságában aztán gonosz ellenei nem mulasztottak el semmit, hogy a rab apostol állapotát minél gyötrelmesebbé tegyék. Mennyit kellett szenvednie Krisztus katonájának, hogy fogságáról ilyen feljajdulást tegyen: „O quante patimur propter regnum Dei.“ Oh, mennyit szenvedtem Isten országáért! Hiába való volt azonban ellene minden gonoszság. Az üdvözítő már eljegyezte volt az igaz hit apostolának s a tanítvány mesterétől megtanulta, hogy aki mennybe akar jutni, annak a Golgotha keresztjét hordoznia kell. Elszántan, a maga igazában rendületlen hittel, hordozta e keresztet s szenvedte a megaláztatásokat, de meg nem tört.

E helyett az igaz ember tiszta lelkiismeretével, erős meggyőződésével bátran szembeállt elleneivel s láncai között is hevesen tiltakozott Fáber bécsi püspök törvénytelenége ellen, hogy őt magyar pap, magyar nemes létére, idegen földön, idegen törvényszék elé állították.

E határozott fellépésének meg is lett az eredménye, mert nemsokára néhány magyar fő úr közbelépésére szabadon bocsátották.

Fogsága után Dévay első állomáshelyén Budán kötött ki s hirdette lankadatlan buzgalommal az evangéliumi vallást. Alig kezdte meg azonban itt a prédikátorságot, már ismét fogságba jutott. Ezuttal Szapolya fogatta el s járatta vele újra a szenvedések iskoláját. Ép oly csodálatos elszántsággal tűrte e második fogsága szenvedéseit is, mint a mily csodálatos elszántsággal hirdette a maga hitét, a maga meggyőződését. Érdekesen jellemzi Dévay e hatalmas belső erejét, a róla fennmaradt következő feljegyzés:

„Dévay egy katolikus pappal tudós vitába keveredett s e miatt Szapolya helytartójánál bevádoltattott. Midőn ez a heves elméket lecsendesíteni, kibékíteni képes nem volt s látta, hogy a vitázók közül mindegyik makacsul megmarad a maga véleménye mellett s csak egyedül azt tartja igaznak, így szóllott a veszekedőkhöz: Mindjárt meglátom én, hogy melyiknek van igazsága s melyik vallása csalhatatlan. Két puskaporral megtöltött hordócskát hozatok a piacra; közületek egyik az egyikre, másik a másikra le fog ülni; én mind a két hordót felgyujtom s a ki közületek sérelem nélkül megszabadul: annak hite marad igaznak. A merész Dévay minden legkisebb vonakodás nélkül egyszerre kész volt arra, hogy magát ezen új, szokatlan Istenitéletnek alávesse és vidám jó kedv-

vel leült az egyik előhozott, rettenetes vést rejtő hor-dóra; de ellenfele vonakodott s az istenitéletnek ama új módját nem akarta megpróbálni s ennél fogva a maga saját állítmányai feletti kételkedésért és ingado-zásért négyszáz magyar forint lefizetésére s kétszáz katonának bizonyos ideig való tartásával büntettetett.“

Akár megtörtént a különös próba akár csak az egyszerű mende-mondák szájhagyománya, kétségtelen az, hogy Dévay erős elszántsággal, hősi vitézséggel harcolt új hite igazságai mellett; szilárd hittel bizott Isten megsegítő erejében s abban nem is csalatkozott. Második fogságából is szerencsésen megszabadult s 1534. második felében már a vasmegyei Sárváron ta-láljuk Nádasdi Tamás prot. főúr védőszárnyai alatt. A nagyúri patronus e védelme alatt csendes magányá-ban ujult erővel fog Dévay irodalmi munkásságához s egymásután bocsátja ki munkáit, melyeknek egyrészt jollehet nyomtatásban nem jelenhetett meg, mégis or-szágszerte kézikönyv gyanánt használták. Sajnálom, hogy az alkalom parancsolta határok között részle'e-sen nem terjedhetek ki ily fajta munkásságára, de nem hallgathatom el, hogy vitázó iratait a régi egyház papsága annyira félelmesnek tartotta, hogy legjobb erőit léptette sorompóba ellenök. Különösen Szegedi Gergely — minorita szerzetes vállalkozott Dévay meg-cáfolására.

Mi sem bizonyít jobban Dévay fényes tehetsége, éles elméje mellett, minthogy a tudós barátot, ki theo-logiai doktor s a párisi Sorbon egyetem tagja volt, nyomos okokkal s szeges irással úgy le cáfolta, hogy ez örökre kénytelen volt elhallgatni. E vitairataiban ezenkívül alkalmat vett magának arra, hogy egykori gonosz kinzóját, Fáber bécsi püspököt megdolgozza. Felfogásáért, maradi gondolkozásáért őt is erős támadással illeti s a maró guny éles nyilait zu-dítja rája.

E munkái és csatározásai alatt azonban ereje nem fárad el s míg ezeket vivja, elméjét nagy dol-gokba forgatja. Nem elégszik meg tehát a reformáció eszméinek szóban és írásban való hathatós terjeszté-sével, nem elégszik meg, hogy elleneit szellemi fő-lényével a meggyőződése erejével, igazsága tudatában letiporja, hanem Sárvárról újra utra kél az új eszme fő tüzhelye felé Wittenbergába. Igen, mert bevallott célja egyenesen az, hogy a magyarországi hitujítást nagy arányúvá tegye s ennek kivitelére új eszközök-ről s célszerű intézkedésekről gondoskodik. Sorra járja tehát a reformátorokat. Felkeresi Luthert, Melanchton-t, elzarándokol Bazelbe Grinens Simonhoz, hogy buzdi-tást nyerjen, segítséget, támogatást kérjen. Mindenik a rokon lelkek őszinte meleg szeretetével fogadja s levelökben nem győzik eléggé dicsérni buzgalmát, ké-szültségét s szeretetreméltóságát. Melanchton értékes ajánlólevéllel látja el Nádasdyhoz s ezzel tér vissza Dévay ismét Sárvárra, hogy eredményképen megte-

remtse patronusa egélyével az ujszigeti nyomdát, szervezze a hitujítást úgy, a hogy sehol sem volt még az országban s életet adjon az első magyar nyelv-tani műnek.

Míg ezeket végzi azonban, hazánk ege egészen elsötétül. A török félelmes hatalma elborítja az or-szágot.

Bizony akkor is betelt: „sokra sir, sokra vak bór-tön borult“.

Sárvárt, Ujszigetet is romhalmazzá változtatja az előnyomuló ozmán s a lánglelkű apostól csak futással mentheti életét Német országba bujdosik ki, hogy legyen legalább lelkének közvetlen vigassza, ha itthon már mindent elvesztett. Ügyét itt ismét Melanchton fogta fel, ki egyenesen György brandenburgi ögróf kegyeibe ajánlotta. Lett-e eredménye az ajánlásnak vagy nem? alig tudjuk, megmondani; ezt azonban biztosan tudjuk, hogy idegenben nem volt sokáig ma-radása s 1543-ban már debreceni praedikátor. E hely lett aztán bolygó, hányatott életének utolsó állomása. Innen intézte ezután lankadatlan buzgalommal a refor-máció ügyeit, írta istenes munkáit, ostorozta a régi egyház gögös papjait s hódította az új eszme pártjára térő buzgó hiveket. Csakhogy többé nem Lutheri, hanem Kalvin felfogása szerint. Debrecenben érvénye-sítette ugyanis a lelkében már előbb megtörtént vál-tozást, mely számára a Luther tanításától a Kálvin álláspontjára való áttérést jelentette. Így lett hazánk-ban a kalvinizmusnak első hirdetője. E szellemben szervezte Török Bálint illetve neje Pempflinger Kata oltalma alatt a debreceni, máig virágzó egyházat, mely-nek mint esperesse szállt sirba 1547-ben, hogy haló poraival értékesebbé, gazdagabbá tegye azt a földet, melynek népéért fenkölt lélekkel, erős tehetséggel s még erősebb hittel, soha sem szünt munkálni, küzdeni, fáradszhatatlanul áldozni.

Emberi sorsát nem kerülhette ki tehát az ő apos-toli egyénisége sem. Sirjába dőlt — de nem haszon-talanul töltött élet után. Lobogó lelkesedése, izgató munkája, égő hite s rendületlen meggyőződése gazdag eredményeket hagyott maga után, mint a nyári nap, mely télre hajlásakor érett gyümölcsökre s bő termésre nézhet vissza megfutott utján.

Munkássága, küzdelmei, kitartása s egész élete fenséges például szolgálhat e mai sulyos viszonyok között számunkra. De példának szolgálhat nemcsak ő, hanem az az emberöltő is melyben apostoloskodását kezdte, folytatta s befejezte. Mert csakugyan csodá-latos a vezetők emberfeletti nagysága mellett ama kornak nemzedéke is. Hazánk akkor éli legsúlyosabb korszakát. Rajta török dül, rajta német jár s belsejét emészti a két király alatt az ádáz testvér harcz és mégis csodák csodája: a főurnak marad ideje, hogy a hadból megtérve pénzt s időt áldozzon az új hit támogatására; a közember pedig amint megtér örökös

fegyverben állásától, első pihenő óráját arra használja, hogy „lelkét jámbor olvasmányokkal építse.” Mint a bibliai nép, úgy ez is egyik kezében kardot forgat, hogy hazáját védje, másik kezében szerszámot tart, hogy szent házat építsen s szemét soha le nem veszi az égi király szemléléséről.

Elmerengve a múlt idők, e csodás világán önkénytelenül nyomul előnkbe e kérdés, mi maradt meg számunkra abból?

E kérdésre adandó feleletnél megvallom őszintén úgy vagyok, mint Petőfi, a munkácsi várban; ki midőn látja, hogy Zrinyi Ilona fészkeből börtön, rabok tanyája lett, így kiált fel: „Bátran tudnék a vérpadra lépni, oh, de ez a börtön — ettől félek”.

Én is áhitattal bámulva a letűnt idők csodás nagyságát, ha e jelen sivár viszonyait nézem, önkénytelen tolul ajkamra: „oh, de ez a jelen — — — ettől félek”.

Mellőzve ugyanis a társadalom annyi égető sebet tisztán egyházi életünkben miket tapasztalunk? Azt, hogy igehirdetőt és hívő lelket egyaránt — tisztelt a kivételeknek — erősen megütötte a világi élet romlasztó szele. Az evangéliumba vallás hódító, bűvös ereje eltűnt, a hit éltető forrása kiapadó félben, a családi élet sokhelyt befertőzött, áll, a meggyőződés az önérdék tengerén könnyen forgatható csolnakocská, a lelkek egyetemét pedig meglepte valami dermesztő közhely, a mely csak akkor oszladozik, ha a beteges idegzetet, különös ingerek hozzák mozgalmába. Hová vezetnek ezek? hová? hová? Bizony elegendő súlyos jelenségek, hogy egyházunkat sorvasztó befolyások után az emberi intézmények ereklényei közé sorozzák.

E nyomasztó körülmények, ijesztő képek között miféle kötelesség vár reánk? Az, hogy ébredjünk zsi-basztó álmunkból. Ébredjünk s keljünk lelkes szent munkára. Járjunk el Dévay, Biró s a többi elhunyt nagyjaink szent sírjához s körül lebegő lelkük indító erejét vegyük magunkba, hogy általuk diadalmas munkát végezhessünk.

Áldott emléküket pedig ápoljuk, szeretettel zárjuk szívünkbe. Ez, csak ez lehet a mi biztató reménységünk! S még egy! Madách Ember tragédiájának VI. színe jut eszembe.

E jelenet Róma klasszikus földjére vezet.

Egy csarnokban vagyunk, mely stilszerűen isten szobrokkal van diszítve. Benne Ádám — Sergiolus ledér római társasággal mulat, tobzódik s a gladiatorok győzelmére fogadást köt Catullussal.

Gladiatorjáért Julia — Eváját adja, ha elesik, Catullus meg lovát igéri. A fogadást Ádám nyeri meg s már megakarja menteni a legyőzött életét, de Catullus közbe kiált: „Recipe ferrum!” s áldozatát megöleti, mert

Ki sajnálná e kis felzaklató
Jelenetet, szép hölgyek töledek,
Midőn a csók oly sokkal édesebb,
Forróbb a vágy, ha egy kis vér ömöl.

Rá felujong a társaság; a halottat gyorsan elviszik s a teret táncosok lepik el. Ki-ki saját virágjával foglalja el magát s a kiejűrités megy tovább.

Közbe a nők dalt énekelnek az ősök erkölcsére s kigunyolják Lucretiat, mert tiszta volt, Brutust, mert derék, aztán Bluvia tovább énekl:

Bolond világ volt hajdanában,
Rém járt fel a hősök agyában;
Szentnek hívék, mit mi kacagunk
S egy két örült ha akadna,
Czirkuszainkban éppen el kel,
Nékünk látvány, a vadnak étel.

Csak Juliának nem derül fel kedve; lelkében még él a jónak egy szikrája s most ez nem hagyja mulatni. Az elcsattant csók fulánkját érezteti s erkölcsi sülyedése undorral tölti el. Ádám kérdésére, hogy jól pihen-e keblén, így válaszol:

Ah jól, nagyon. De nézdel Sergiolus,
A boldogság, midőn elkomolyít,
Azt tartom, mely kaczag, nem is valódi.
Legédesebb percünkbe is vegyül
Egy cseppje a mondhatatlan fájdalomnak,
Talán sejtjük, hogy az ily percz — virág
S így hervatag.

Hangulata megkapja Ádámot is, de ő még tovább szövi fájdalmát, eszmélkedéseit:

S kivált ha még dalt hallok és zenét,
Nem hallgatom a szűk korlátú szót,
De a hang árja ringat, mint hajó
S úgy érzem, mintha álomba feküdném:
A zenge hangon messze multba szálnék,
Hol napsugaras pálmák alatt
Ártatlan voltam játszi gyermekem
Nagy és nemes volt lelkem hivatása.

Ime e romlott világban a nő az, kinek szivéből nem halván ki a jó egészen, hoz új életet.

Hölgyeim töltés be önök is a természet örök törvényei által keblökbe irt magasztos rendeltetésöket, hogy az összeomlani készülő világ önök által megúj-hodhassék s rá új fény derüljön!!

(Vége)

Az Isten lélek, és akik ötet imádják, szükség,
hogy lélekben és igazságban imádják.

Ján. ev. IV. 24.

Ugy szereté Isten e világot, hogy az ő egyetlen egy szülött Fiát adná, hogy minden, valaki hiszen ő benne, el ne vesszen, hanem örök életet vegyen.

Ján. III. 1.

Teljes hatalom adatott nekem mennyen és földön. Azért elmenvén, tanítsatok minden népéket, megkeresztelvén őket Atyának, Fiának és Szentléleknek nevében!

Máté ev. XXVIII. 1., 19.

Valakik a Krisztusban megkeresztelkedtek, Krisztust öltöztették fel.

Galat. III. 27.

Elvégeztetett.

Messiás.

*A megváltó véres keresztjén
Elszállott végső sóhaja:
Uram! uram!... Te így akartad!...
— Megnyilt a föld... sötét az ég s nap... —
És fölhangzik a jaj szava:
Lehullott Izrael csillaga! . . .*

*. . . És megosztoznak szent palástján, —
Végig hasítják durva kézzel . . .
S míg hívei zokogva nézik,
Ajkuk remegve hívja Élit . . . —
Am fölsóhajt egy zordon katona:
Bizony, bizony! — ez: Istennek fia!*

*— — — — —
A bús tanítványok szívére
Nincs balzsam, nincs vigasztalás:
Lelkükre bánat vonta sötét sátorát. . .
De nyilt az ajtó — látást lát szemünk:
Égi sugárban belép mesterünk . . .
Ajkunk remeg: üdvözlégy Messiás!
Te vagy az élet és föltámadás! . . .*

*— — — — —
Oh, hányszor ülünk gondtöröttek,
— Lelkünkre nincs vigasztalás —
S látjuk, hogy éllünk mindenből kifosztva,
Ádáz sorsunk csak szenvedését osztja —:
Jövel, jövel, oh akkor Messiás!
Ki vagy az élet és föltámadás . . .*

*Jövel közénk új életnek királya!
Vezessen minket megtartó kezéd!
S legyen bár vészes életünknek útja,
Jöhet a sátán adáz harca ujja, —
Ki ellenünk, ha vélünk Messiás?!
Hisz: ő az élet és föltámadás! . . .*

Ince Béla.

Gyász beszéd.

Lapunk buzgó barátja, Molnár Endre kir. alügyész, ravatalánál elmondotta Péchy Árpád lelkész.

Szomoru halotti gyülekezet! Miért ül ki ma itt a néma bánat az arcokon? Miért e kiáltógyász közöttünk? A felelettel az ajkok adósok maradnak. . . De annál hangosabban beszél a néma koporsó. Temetésünk van. Társadalmunknak, közéletünknek egy rokonszenves, nagy tehetségű kiváló tagját, Molnár Endre kir. alügyészt temetjük. Alig volt 41 éves és ő már nincs többé!

Ti ismertétek őt, nemes halotti gyülekezet, már mint gyermeket, mert szemeitek előtt növekedett reményteljes ifjává. Majd olvastátok, mint ifjunak szép dalait, mert hiszen őt az ég kegyeltjei, a muzsák is homlokon csokolták. Láttátok miként fejlődött benne a jövő szép reménye; láttátok, mint tört előre nemes

önérzettel a közpályán, hogy nagy tudását értékesítse: szeretett hazánk és Krisztusi anyaszentegyházunk javára. Ti láttátok, mint alapított családot és miként ragaszkodott hitveséhez, majd szép és kedves gyermekeihez. Láttátok, miként volt az ő élete, a gyermeki hűség példányképe öreg szüleivel szembe, a testvéri odaadás vérei iránt. Láttátok benne, a nemes erények fokozatos fejlődését, mert itt zajlott le élete közöttünk, hisz városunk szülötte volt, egy nemes papi család sarja. Ezért oly általános a részvét, a megdöbbenés e pillanatban közöttünk!

Mélyen tisztelt halotti gyülekezet! Az élet árja foly, jönnek és mennek az élet útján az emberek. Egymás nyomába kelnek új nemzedékek. Tudjuk, hogy egyszer mindnyájunkra rá borul a mulandóság leple. És mégis egy-egy ilyen esetről, mint a jelenlegi is, megnyugodni szívünk a megmásíthatatlanon alig-alig tud. Most is, kérdések tolnak agyunkba, hogy is történhetett? És e kérdésekre feleleteket adni, minden mi bölcsességünkkel nem tudunk.

Hogy egy lélek, mint a minő az elköltözött volt; egy melegen érző szív, ahogy ő szeret, egy vallásos kedély a minő a mi halottunk vala, kimondja és végre is hajtsa a végzetes gondolatot: „Meguntam az én napjaimat, jobb nekem meghalni, mint élni; keresztyén gyülekezet, ehhez nagy indító okok kellettek!

Bizon, a mi barátunk végzetes tettét, csak az ur tudja megítélni, a ki ismeri a szíveknek rejtelmét és tudja az agyának gondolatait. Mi emberek azonban csak annyit tudunk, a mit láttunk, hogy a lelkiismeretes munka, a becsületes kötelesség teljesítés, az utóbbi időben megtörték az ő férfias erejét. Talán az ujulása feletti aggodalom, a gyógyulása feletti kétség, lelkében mind erősebb lett; és a mint fogyott reménye, rendre elborult lelke is, úgy kogy nem látott már tiszta látással: sem hitvest, sem ártatlan gyermekeket, sem szerető testvért, rokont, csak egyet látott, a halál angyalának szárnya csattogását. Intettek feléje a mulandóság szirénei és ő ment és a halál karjaiba dőlt . . .

Szomoru — szomoru történet, rettenetes még e-gondolni is, a tusakodó lélek küzdelmes vergődését, míg a belső harc felett, a halál békéje megnyerte a maga birodalmát. . .

Keresztyén halotti gyülekezet! Ő már alszik, csendes békés álmod. Mi azonban koporsója mellett keressük az irgalmas Isten engesztelésének utait. Én már látom is a ravatal felett lebegni a béke angyalait, hallom az égi harsona zengését. Látom lelki szemimmal, a mint a boldogultnak lelkét fehérbe öltözött fényes alakok emelik Isten tronussához, a hol a mennyei jószág irgalmából, minden fájdalom enyhet talál.

És én hiszem, és hirdetem is nektek, nemes halotti gyülekezet, hogy Molnár Endre barátunkra a menyben a kiengeszteltetés vár. Mert a földi életében, hű és igaz ember vala. Ő lelkének érezett és szívé-

vel is gondolkozott. Szeretett és megbocsátott, jót tett és azzal nem dicsekedett. Barátja volt barátainak, jóakarója ellenségeinek is, ha ilyenek egyáltalában lettek volna. Még halála is, a szeretet áldozata volt, nehéz bajában nem akart terü lenni családjának. Szerető szive és felizgatott beteg idegei tanácsát követve, dőlt a halál karjaiba.

Ti ismertétek őt legjobban hivataltársai, ti tegyetek az ő életéről bizonyosságot. Látom bánatos arcotokat, azt olvasom le róla: siratjuk az igaz szívű barátot, és siratjuk a közügy veszteségét, a mi korán elhunyt barátunkban.

De mégis némuljon el a mi ajkunkon a zokszó. Nagyobb fájdalom van itt. Ime!.. Itt a bus öregek, az apa és az édes anya szólnak: Meghalt a mi fiunk, ki mindenünk vala! — Ott a hitves feldult lelkével, keblére szoritja gyermekét, szivrepesztő bánattal beszél: Nincsen már nekem uram és nektek kis magzataim, nincsen már apátok!... Amott a nővér könnyezik, ki csak most vesztett fivért és ismét fivért temet... Itt a roknok... Oh Istenem, ki gyógyítja meg e meglátogatott család bánatát, ki enyhíti fájdalmunkat, ki emeli fel a bus lelkeket. Az ő sebükre nincsen e földön balzsam

Nemes gyászoló család! Emeljétek fel tekinteteket az égre, ott lakik a vigasztalásnak Istene! Te pedig öreg pátriárka, nemes és tisztas papi lélek — most hozzád szolok — ki nekem is mesterem valál a türelemben, ki hosszú papi pályádon annyi sebet kötöztél, annyi gyászt vigasztaltál, bár sebzett beteg szívvvel te is, légy vigasztalója a te szenvedő családnak. Tanítsd hitre, Istenbe vetett bizalomra a tiédet. Mond a szenvedőknek, az Isten gondot visel, Isten sebet gyógyít, Isten a szerető lelkeknek ad viszont látást...

Nemes halotti gyülekezet! Az égi reménnyel, hogy van viszontlátás, bocsássuk el kedves halottunkat. Menj, Molnár Endre barátunk, vár reád az Ur irgalma. Mivel hogy igaz valál, az Atya ad neked örök életet. Ott a menyben bekötöztetnek a te sajtó sebeid. Isten veled! Ámen.

H i r e k.

Olvasd a bibliát.

Elvégeztetett.

Megfeszítették, meghala, eltemették. Az apostoli hitvallás e három szóba foglalja mai történetünket. Köszívűnek kell annak lenni, kit e nagy szenvedés és e nagy szeretet meg nem indít. Bár ne keltene csupán muló érzelmeket, bárcsak arra készítenél hogy mi is áldozatul felajánlanók magunkat a megfeszített Krisztusnak.

Arany mondás:

Ime ez az Istennek ama báránya, ki elveszi e világnak büneit. Ján. ev. 1. 29.

Oktató jegyzetek:

I. Ezt tettem te érted!

Mi érettünk szenvedett a keresztfán; hogy bennünket megváltson, eltűrte a megfeszítés fájdalmait, a szidalmazást és csufolást (I. LIX. Zsolt.); eltűrte Isten haragját és tőle való elhagyatottságot; mi érettünk szomjuhozott teste-lelke, miérettünk tört meg az ő szive. Mily végtelen szeretet!

II. Mit teszesz én értem?

Viszonozzuk-e ezt a nagy szeretetet? Bizzunk-e a megfeszített Jézusban, mint üdvösségünk és megváltásunk egyetlen fundamentumában? Hiszünk-e mint a látó és a százados, és teszünk-e vallomást, mint azok? Mutatkozik-e szeretetünk cselekedetekben is mint az asszonyoknál, kik szolgálták, mint Nikodemusnál és Józsefnél, kik még a meggyalázott Krisztusnak is mindent odaadtak, hogy halálában is dicsőíttessék. Élünk-e Gal. lev. 5. r. 24. verse és 6. r. 14. verse szerint? Jézus odaadta mi érettünk egész életét; legyen az övé a mi egész életünk is.

— A dunántúli ref. egyházkerület új főgondnoka.

A Hegedüs Sándor elhunyt folytán megüresedett dunántúli egyházkerületi főgondnoki szék immár bevan töltve. A beérkezett gyülekezeti szavazatok f. hó 10-én bontotta fel Komáromban az e célból kiküldött bizottság. Beadatott összesen 289 érvényes szavazat. Ebből gróf Tisza Istvánra esett 265, báró Wesselényi Miklósról 17, Thaly Kálmánra 3, Sárközy Auréllra 1, Eötvös Károlyra 1, Kalocsa M.-ra 1, dr. Darányi Ignácra 1 szavazat. E szerint gróf Tisza István 241 szótöbbséggel főgondnokká választott. — A választást, eltekintve minden politikai szemponttól, pusztán egyházi szempontból csak megnyugvással és helyesléssel vehetjük tudomásul. Gróf Tisza István, a maga nagy tudásával, egyházas buzgóságával valóban vezérségre hivatott férfiú a magyar ref. egyházban. Teljesen méltó tehát arra, hogy egy egyházkerület főgondnoki székén üljön. — A dunántúli ref. egyházkerület zsinati képviselői f. hó 12-én, a zsinat alkalmával, üdvözölték testületileg az új főgondnokot.

— **Elkésett havazások és fagyok.** A mostani szokatlan időjárással kapcsolatban érdekesnek tartjuk a régebbi időkből fennmaradt feljegyzéseket „Az időjárás” című lap alapján közölni. 1524 pünkösd ünnepén jég képződik, fák és gyümölcsök tönkre mennek. 1593. aug. 24 én jég képződik. 1602-ben pünkösdkor nagy hó esik. 1650. április 28 án nagy hó és hideg. 1662. május 17-én nagy hó és hideg. Minden élőfa tönkre mgy. 1664. május 13—15 havazik. 1716. augusztus 12 havazik. 1739 június 17 fagy. 1740. május 5, 6 és 14 erősen havazik. 1741 szeptember közepén dér képződik, mely minden szőlőt Magyarországon s Erdélyben tönkre tett.

— **Rabbinus a főrendiházban.** Tolna vármegye kérvénye kapcsán pikáns ügy került szőnyegre a képviselőház f. hó 7-iki ülésében: a zsidóságnak a főrendiházban való képviseltetése. Tolna vármegye közönsége hivatkozván arra, hogy a zsidó vallás recepta regilíó s a főrendiházi törvény szerint minden törvényesen bevett felekezet képviselve van a főrendiházban, kérvényt intézett a képviselőházhoz, hogy a zsidó valásnak eme képviseltetése ügyében tegye meg a szükséges lépéseket. A kérvényi bizottság, tekintettel

arra, hogy a magyarországi zsidóság egyházi tekintetben országos szervezettel nem rendelkezik, sem pedig olyan főpapjai és világi méltóságai nincsenek, a kik a törvény alapján a főrendiházban helyet foglalhatnak, azzal a véleménynyel terjesztette Tolna vármegye kérvényét a ház elé, hogy a kérés ez idő szerint nem teljesíthető. A függetlenségi párt azonban állást foglalt a kérelem mellett, s ennek folytán a ház, a kérvényi bizottság véleményét mellőzve. Tolna megye kérvényét tanulmányozás végett kiadta a korménynak. — Mintán törvény szerint minden recepta religio képviseltetési joggal bír a főrendiházban, nincs semmi kifogásunk az ellen, hogy a magyarországi zsidóság ehhez a képviselőhöz hozzá is jusson. Egyet azonban hangsúlyoznunk kell, és ez az, hogy mindaddig, a míg a magyarországi zsidóság csak abban a gyülekezeti szervezetségekben és abban a benső szétszakadozott-ságban él, a melyben jelenleg van, a főrendiházi képviseletet meg nem nyerheti. Annak első és elengedhetetlen feltétele szerintünk az, hogy a magyar zsidóság megalkossa egyházi, egységes konstitúcióját. Második feltétele pedig az, hogy gondoskodják gyülekezeteinek megfelelő képzettségű, magyarul tudó s magyar állampolgár papokkal való ellátásáról. A míg ezek, de legfőképpen az elől említett dolog, meg nem történnek, addig a főrendiházi-törvények a bevett egyházak képviseltetésére vonatkozó rendelkezése a magyarországi zsidóságra nézve semmiképen sem léphet érvénybe, mert hiányoznak az ahhoz szükséges előfeltételek.

A szeretetről

Kedves testvéreim!

Ezeken a csendes vasárnapi délelőttökön, amikor itt összegyülekezünk, úgy érezzük, mintha a köznap élet gondjait künn hagyva, új szívet és lelket hoznánk magunkkal; oly szívet, mely minden jó és nemes iránt fogékony, s olyan lelket, mely — ha egy röpke pillanatra is — a hit és szeretet szárnyain a magasság, a tökéletesség felé törekszik; s úgy érezzük, mintha egész valónkat mélységes nyugalom árasztaná el zsongító, bűvös szavával, hogy figyelmünket az örök igazság útjára irányítsuk. S az örök igazság, a hit szava gyógyító balzsamként járja át szívedet; ha boldogtalan voltál, megnyugtat, ha beteg voltál, meggyógyít; ha gyönge voltál bátorít; megacélozza erődöt a további küzdelemre, s érzed, tudod, hogy az élet utain melletted van mindig; felemel, bátorít, vigasztal. Mint a pünkösdi, harmattól csillogó reggelen feljövő napsugár, felszárítja könnyeidet s kinyilasztja szíved virágait: a szeretet rózsáit.

Megtanít bennünket a hit arra, hogy terjedt el az örökélet tudománya, mint hódítá meg a lelkeket, nem ismerve akadályokat; nem a világon végigronhanó zugó zivatarként, de szükség képen mint a lelket megnyugtató — isteni eredetű — béke. Megtanít arra, hogy az evangélium voltaképen Idvezítünk

maga, az ő isteni személyisége. De nem csupán tanítás az, amit közöl, hanem sokkal inkább erő. Istennek ereje, a hívő üdvösségére. És ez az erő áthatotta az emberiség minden rétegét. Megismerték az evangéliumot úgy a délen, mint az északon lakó emberek. A lelkek mohón szívták és olvasztották önmagukba a hit világosságát. Ugy vágytak és ohajtoztak utána, mint a szomjas föld a termékenyítő, áldást hozó esőre.

És önkénytelenül is azt kérdezzük, honnét van az evangéliumi hitnek ez a mindeneken diadalmas-kodó, az egész világot meggyőző hatalma?

Lapozgatva a história, az emberiség történetének könyvében, látjuk, mint keletkeztek, fejlődtek és tűntek el egymásután nemzetek, országok nagy világbirodalmak. Eltűntek, mikor az öszekötő eszmék kapcsolata hiúnak bizonyult, megrendült az épület, bármily pompásnak tetszék az, mert homokra épített.

A hatalom, a gazdaság, a hódítás, az erőszakos fegyverek felülemelték a megelégedetteket. Velők szemben a világ elnyomottai, szegényei a megszorodott szívűek kik érezték, hogy sem a brahminok szent védáinak tömege, sem a bosszuálló Jahve törvényei, sem az Olimpon trónoló Zeus, Jupiter vagy Donár villámai lelkők titkos vágyódását ki nem elégítik és várták a messiást, aki megszabadítja a világot, aki felszabadítja a földhöz láncolt lelket, hogy az a magasba törekedjék, hogy Istenével érintkezzen.

És az idők teljességében betölt az Irás szava. Eljött az idvezítő. A szelid, jóságos arcu isteni lélek itt élt, járt e földön és tanított. És mit tanított?

— A természetnél, a világnál van egy nagyobb és magasabb hatalom, egy élő valóság, aki ennek a mindenségnek teremtője, fentartója s aki nekünk szegény, gyarló embereknek gondviselő édes mennyei Atyánk, aki maga az örök szeretet.

Szeretéből, szeretetre vagyunk teremtve...

Arra vagyunk rendelve, hogy Isten, vagyis a szeretet országának tagjai legyünk.

Annyi ember értéke, amennyi istenből — a szeretetből vagy onnan ő benne

Nincs más törvény, csak ez az egy: Szeresd a te Uradat, Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből, teljes elmédből és szeresd a te felebarátodat, mint te magadat.

Nincs más törvény, mert ebben benne van a Próféták minden írása.

Nincs más törvény, mert ez meghatározza a te életed ösvényét.

Milyen varázsbűvös hatalom, mennyi erő, báj és fenség e beszédben. Ilyet ők még nem hallottak. Minden arc néma álmélkodással csüggött rajta.

Jertek ti szenvedők, ti boldogtalanok. Irt hoztam sajtó szívetek sebére: a mennyei Atya szeretetét.

És mentek, követték őt. Az egyszerű nép, a megszorodott szívűek, a halászok, pénzváltók, a publikánusok, akik sem tiszták, sem gyermeket szí-
vűek nem valának, akik eddig a templom távolabbi zugában imádkoztak és szemeiket is alig merték az ég felé fordítani...

Ő pedig isteni fenséggel betölté hivatását. Végig szenvedte a legszorubb tragédiát, végig járta a kálváriás. A részkető, könnyek közt siró tanítványok pedig követték az ő parancsát: Menjetek és tanítsatok minden népeket.

Áthatva az isteni küldetés és a Szentlélek erejé-

től, hirdetni kezdték az igéket. Ugy szólának, mint előttök senki, mert Jézus lelke szóla belőlük.

Az apostolok legnagyobbika, szellemóriása, Pál apostol hirdette az evangyéliomi hit világosságát, mely meggyőzte a világot és e földet, az ember országát, Isten országává avatta. Felkereste ő a klasszikus világ hazáját, Görögországot, Korinthust, hol ledöntötte az istenek százainak szobrát és meggyújtotta a lelkek tűzét az addig ismeretlen Isten országán. Halljátok, mit beszél!...

Ha az embereknek vagy angyaloknak nyelvén szólnék is, szeretet pedig nics bennem: olyan lettem, mint a zengő érc és a pengő cimbalom.

Ha jóvendőt tudnék is mondani s minden titkot, minden bölcseséget tudnék is és ha egész hitem volna is, ugyannyira, hogy a hegyeket elvinném helyökről, ha szeretet nincs bennem, semmi vagyok. (I. Kor. 13. r.)

S valóban a szeretet a keresztyén vallás egyetlen és nagytörvénye. Ez az erős fundamentum, melyen építettett. Ez az a bűvös erő, mely átjárta és átforgalmazta a sziveket. És azok az első keresztyének valóban szerették is Istenöket, Idvezítőjüket és szerették egymást. Szerették Istenöket, hiszen ő szeretett előbb minket, gyarló embereket. Szerették Idvezítőjüket, hiszen életét adta a mi váltságunkért. Szerették egymást igaz testvéri szeretettel. A szenvedések s üldöztetések közt sem hagyták el egymást s bizonyosságot tettek mindenütt Krisztusról, a mi Urunkról.

Pedig, pedig az a hosszú, háromszáz esztendő üldöztetés sokat tud beszélni.

A római császárság ebben az időben már a hanyatlás útján volt. Mikor a keresztyén vallás terjedni kezdett, a császárok hatalmukat féltették tőle. Nem tudták ők azt megérteni, hogy a hit országa nem e világból való. Ki akarták irtani a keresztyéneket, azt hívén, hogy így a magok hatalmát megerősíthetik. A nép is elfajult, csak olyan mulatságokba találta kedvét, ahol vér folyt, a cirkuszjátékokban, ahol vadállatokkal kellett harcolni. Hát embereket hol vettek hozzá? Ott vannak a keresztyének.

(Folyt. köv.)

Kardos István.

A Dr. Schmidt G. főorvos és physikus által feltalált hies

FÜL-OLAJ

megszüntet gyorsan és alaposan időközi süket-séget, fülfolyást, zúgást és nehézhallást meg idült esetekben is. Ára üvegenként használati utasítással 2 frt. Kapható Debreczenben, Kossuth-ntéza 8. szám az „Arany Egyszarvu“-hoz című gyógyszer-tárban.

Agrár Takarékpénztár r. t. Maros-Vásárhelyt.

Teljesen befizetett részvénytőke egy millió kor.
Fióktintézetek és kirendeltségek: Csikszereda, Gyergyó-szentmiklós, Marosludas, Marosujvár, Nyárádszereda, Parajd, Sz.-Udvarhely és Székely-Keresztur.

Van szerencsénk értesíteni, hogy Széchényi-téri intézeti házunk földszinti sarokhelyiségében külön

Bank és Pénzváltó-üzletet

létesítettünk, melynek üzletköre a következő:

1. **Értékpapírok, idegenpénzek** és érmek vétele és eladása.
 2. **Tőzsdei megbízások** teljesítése.
 3. **Sorsjegyek eladása letétjegyre** csekély foglaló lefizetése ellenében, a fennmaradó vételért az intézet mérsékelt kamat mellett kölcsön adja, — akár pedig egyenlő havi **részletfizetésre** is. — Az első részlet lefizetése után a sorsjegyekre eső nyereség már a vevőt illeti.
 4. **Sorsjegy igérvények** kibocsátása minden huzásra.
 5. **Árfolyam veszteség elleni biztosítás.**
 6. **Kisorsolt sorsjegyek** és egyéb sorsolt értékpapírok beváltása.
 7. **Előlegek nyújtása értékpapírokra** a legmérsékeltebb kamat mellett.
 8. **Osztlysorsjegyek** elárúsítása.
 9. **Takarékbetétek tvétele** könyvecskékre, folyó- és cheque számlára.
 10. **Szelvények beváltása** és új szelvények beszerzése.
 11. **Utalványok és hitellevelek kiállítása** bel és külföldi piacokra.
 12. **Letétek.** Elfogadunk értékpapírokat, okmányokat kezelésre vagy lepecsételt csomagban megőrzésre mérsékelt díj mellett.
 13. **Magánpénztárak (Safe deposit)** Értékpapíroks okmányok, ékszerek, végrendeletek stb, tűz- és betörésmentes megőrzésére szolgáló rekeszek olcsó díj melletti bérbeadása.
 14. **Költségmentes megvizsgálása** sorsjegyek és mindennemű sorsolás alá eső értékpapírok huzásának.
 15. **Kivándorlóktól érkező** pénzek, utalványok és chequek legolcsóbb beváltási helye.
- Foglalkozunk egyáltalán mindazzal, a mi a bank- és pénzváltó üzlet körébe vág és szívesen szolgálunk elvilágosítással és utbaigazításokkal.
- pénzváltó üzlet hivatalos órái.
délelőtt 8—1 óráig
délután 3—6 óráig.

Agrár Takarékpénztár Részvénytársaság
Maros-Vásárhelyt.

FERENCZ JÓZSEF KESERÜVIZ

AZ EGYEDÜL ELISMERT KELLEMEZŐ IZŰ TERMÉSZETES
HASHAJTÓSZER.

„VASÁRNAS“

EGYHÁZTÁRSADALMI KÉPES HETILAP.

== AZ ERDÉLYI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET EGYHÁZI ÉRTEKEZLETÉNEK KIADÁSA. ==

Szerkesztik: Tóthfalusi József ref. lelkész és Paál Gusztáv ref. koll. tanár, Maros-Vásárhelyt.

Mi a „Vasárnap“ célja?

A „Vasárnap“ célja az, hogy legyen a mi olvasni tudó és olvasni szerető magyar és első sorban erdélyi református magyar véreinknek komoly irányu, egészséges szellemi táplálékot adó, a világ dolgairól helyesen tájékoztató olvasmánya, a melyből tápot merítsen hitének, vallásos szükségletének; megismertesse teendőivel, hogy azok teljesítése által igaz keresztyén magyar ember lehessen.

Hogyan fizessünk elő a „Vasárnapra“?

A „Vasárnap“ előfizetési díja egész évre 4 korona, félévre 2 kor., negyedévre 1 korona. Előfizetünk úgy, hogy a megfelelő előfizetési díjat postán utalványozva a „Vasárnap“ kiadóhivatala címére Maros-Vásárhelyt, Szentgyörgy-utca 9. sz. címre elküldjük. A megrendelést czélszerűen eszközölheti mindenki a maga illetékes lelkésze útján is, a ki szívesen fogja az előfizetési díjat hozzánk elküldeni.

Ne hanyagoljuk el a megrendelést, hogy a lap küldésében fennakadás ne álljon elé.

A „Vasárnap“ jutányos áron hirdetésekét is elfogad.

